

POYRAZ, Yakup, **Tayyar Mahmud Paşa ve Divanı**, Etüt Yayınları

Samsun, 2014, ISBN 978-605-4426-30-0, 215 s.

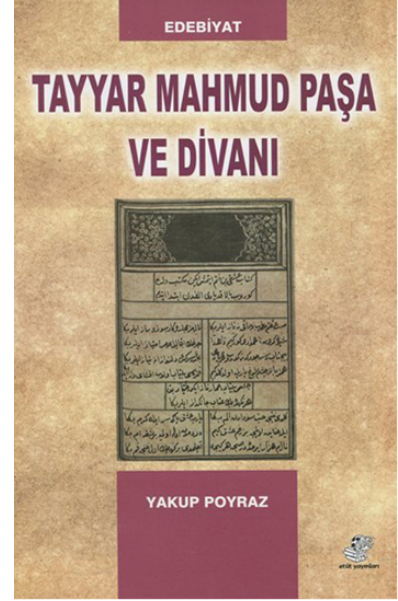
Cafer ÖZDEMİR*

Bilim adamlarının yaşadıkları yerlere duyarlı olması ve bu yerlerde daha önce yaşayan ve oranın tarihinde önemli bir yeri olan insanları araştırması ve tekrar gün yüzüne çıkarması bilim adına yapılan önemli bir çalışma olarak görülmelidir. Çünkü insan yaşadığı çevreye borçludur ve bunu onların içinden çıkan insanları tanıtmakla bir nebze olsun ödemek ister. Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde öğretim üyeliği görevini sürdüren Yrd. Doç. Dr. Yakup POYRAZ'ın "Tayyar Mahmud Paşa ve Divanı" adlı eseri bu düşüncenin bir tezahürüdür.

Tayyar Mahmut Paşa, Samsun'un yetiştirdiği, 19. yüzyılın ilk yıllarına damgasını vuran şahsiyetlerden biridir. Kendisi Osmanlı valiliği ve vezirliği yapmış bir divan şairi olarak bilinir. Vali ve paşa soyundan gelen Tayyar Mahmud Paşa, 1808 yılında idam edilir ve aile hâkimiyetleri böylece son bulur. Canik, Amasya ve Trabzon valilikleri yapan Tayyar Mahmud Paşa, bir Divan oluşturacak kadar şiirde hünerlidir, hakîmâne ve rindâne tarzda şiirler kaleme almıştır. Bafra'da Tayyar Paşa, Ordu'da İbrahim Paşa camî'leri onun imaret anlayışının günümüzdeki tanıklarındır.

Yazar eserini İngiltere'deki British Library nüshasını esas alarak hazırlamıştır. Eser iki bölümden oluşmaktadır. Bu bölümlerden önce "Giriş" kısmı yer almaktadır. Burada 18. yüzyıl'da Osmanlı'nın siyasal durumu, kültürel ve edebî hayatı hakkında genel bilgiler verilmiştir. Son olarak Canik sancağının idarî bir bölge olarak özelliklerine değinilmiştir. Bu ön bilgiler eseri ve eserin müellifi Tayyar Mahmud Paşa'yı anlamamıza büyük oranda katkı sağlamıştır. Çünkü bir sanatçının biyografisi onun sanatçı kişiliğini ve eserlerini büyük ölçüde etkiler.

Kitabın birinci bölümü Tayyar Mahmud Paşa'ya ayrılmıştır. Mahmud Paşa'nın ailesi, yükselişi, sosyal ve siyasî yönü, imaretleri ve ölümü anlatılır. Mahmud Paşa'nın boynu vurularak idam edilişi ve kesik başının İstanbul'a getirilişi; en yüksek makam olan vezirlikten en aşağı olan idama götüren yolda hayatın insan açısından ne kadar değişken olduğunu göz önüne serer. Bu bölümde ayrıca Mahmud Paşa'nın edebî kişiliği, dili, üslûbu ve eserleri üzerinde durulur. Şairin yeni bir tarz ve söyleyişle şiirler yazdığını söylemesi, konu ve temada yenilikler getirmesinin yanında şiirlerinde bazı şekil yeniliklerine de girişmesi onun edebî yönünün dikkate değer noktalarıdır. Bölümün sonunda kısaca şairin eserleri ve bu eserlerin özellikleri üzerinde durulmuştur.

* Ondokuz Mayıs Üniversitesi., Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Samsun/TÜRKİYE,

İkinci bölüm Mahmud Paşa'nın Divan'ına ayrılmıştır. Eserin sekiz nüshasının bulunduğu ve çalışmada İngiltere'deki nüshanın esas alındığı belirtilmiştir. Fakat diğer nüshalarla karşılaştırmalar yapılarak eser hazırlanmıştır. İngiltere nüshasının çeşitli özellikleri belirtildikten sonra Divan'ın transkripsiyonlu metni titiz bir çalışmayla ortaya konulmuştur. Eserde 4 kaside, 4 tarih, 1 sâkiname, 1 müsebbâ, 1 müseddes, 1 muhammes, 5 tahmis, 163 gazel, 48 kıt'a, 45 müfred ve 4 Farsça manzume bulunmaktadır.

Devlet adamlığının yanında başarılı ve yenilikçi bir Divan şairi olan Tayyar Mahmud Paşa'nın eserini hazırlayarak onu ve eserini ilim âlemine ve kültür dünyamıza kazandıran Yakup POYRAZ beyi ve eserin basımını gerçekleştiren Etüt yayınlarını bu anlamlı çalışmadan dolayı tebrik ediyoruz. Bu tarz çalışmalara yenilerini ekleyerek hem yerel ve ulusal kültüre katkıda bulunmalarını hem de geçmişimizle günümüz arasında kültür köprüleri kurmalarını temenni ediyoruz.